

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 318 79 51

- Aan:
Zie verzendlijst.

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/91/095/5980	16 december 1991
Onderwerp			
Joegoslavië: recente ontwikkelingen (nr 105/91)			

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Het Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

Kolonel der Grenadiers

Bijlagen
één

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
318 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/91/095/5980 , d.d. 16 december 1991

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Inlichtingendienst Buitenland

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken ✓
t.a.v. AMAD

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST

JOEGOSLAVIE
Militair-politieke situatie
105/91

(Afgesloten 161200 DEC 1991)

Kroatië

De gevechten in Kroatië zijn afgelopen weekeinde voortgezet. Beschietingen van Osijek door de federale strijdkrachten (JNA) en daarmee samenwerkende Servische strijdgroepen bleven doorgaan. Opmerkelijk was dat de JNA een Kroatische aanval meldde in de omgeving van Vinkovci, een door Kroaten gedomineerde stad ten zuiden van het enkele weken geleden door de JNA veroverde Vukovar. Overigens werd van Kroatische zijde melding gemaakt van versterkingen van de JNA in de omgeving van Vinkovci vanuit Servië. Deze zouden afkomstig zijn uit de zuid-Servische stad Nis, waar onder meer luchtlandingstroepen gelegerd zijn. De melding kan echter niet bevestigd worden. Ook in West-Slavonië (Nova Gradiska) en in Banja (Petrinja) was sprake van gevechten tussen de JNA en Kroatische eenheden. Daarnaast werd melding gemaakt van beschietingen door de JNA van de Dalmatische havenstad Zadar.

Internationale vredesinspanningen

Vandaag zal in Brussel een zitting plaatshebben van de ministers van Buitenlandse Zaken van de EG, waarbij de eventuele erkenning van de onafhankelijkheid van Slovenië en Kroatië op de agenda zal staan. Duitsland heeft het afgelopen weekeinde nogmaals benadrukt dat het van mening is dat beide republieken aan alle criteria voor internationale erkenning voldoen en dat het desnoods eenzijdig tot deze erkenning zal overgaan. Ook Italië heeft zich openlijk voor erkenning op korte termijn uitgesproken. Andere EG-lidstaten vrezen echter dat dit tot een verheviging van de gevechten in Kroatië zal leiden en destabiliserende gevolgen kan hebben voor de situatie in de Balkan als geheel.

Gisteravond is een resolutie van de VN-Veiligheidsraad aangenomen, waarin is besloten tot het uitzenden van een klein aantal (± 20), deels militaire, VN-waarnemers naar Kroatië. Deze kunnen de komst voorbereiden van een grotere VN-vredesmacht indien de omstandigheden in de republiek zich daartoe lenen. Van Amerikaanse, Britse en Franse zijde is aangegeven dat de resolutie, waarin erop wordt aangedrongen af te zien van "iedere actie die bijdraagt tot het verergeren van de spanning, het bemoeilijken van een effectief bestand, en het verhinderen of vertragen van een vreedzame uitkomst van het conflict in Joegoslavië", ertoe wil bijdragen dat Duitsland alsnog zal afzien van een formele, diplomatieke erkenning van Slovenië en Kroatië.

Een woordvoerder van de Servische regering heeft gisteren gesteld dat de erkenning van met name Kroatië in zijn tot dusverre bestaande omvang, dus met inbegrip van de door Serviërs gedomineerde gebieden, onaanvaardbaar is. Dit zou volgens deze verklaring het einde betekenen van het vredesproces, waardoor ook de voortzetting van de EG-vredesconferentie over Joegoslavië onmogelijk zou worden.

Overigens is de reguliere woordvoerder van de EG-waarnemersmissie dit weekeinde vervangen. Hij had vorige week gewaarschuwd dat de erkenning van Kroatië door de EG een verheviging van de strijd in die republiek tot gevolg zou kunnen

hebben. Deze uitlating leidde tot heftige kritiek van Kroatische zijde, waarbij de neutraliteit van de waarnemersmissie in twijfel werd getrokken.

Servië

Afgelopen week heeft de hoofdredacteur van het officiële Joegoslavische persbureau TanJug zich gedwongen gezien ontslag te nemen. Dit kan verband houden met het feit dat TanJug, hoewel pro-Servisch, tot op heden in zijn berichtgeving ook de Kroatische visie op de oorlog belichtte, hetgeen haaks stond op de Servische propaganda-campagnes. Ook het Servische dagblad Borba, dat zich in het recente verleden kritisch heeft uitgelaten over de JNA, is het doelwit van kritiek van Servisch-nationalistische zijde.

De vice-voorzitter van de Servische Socialistische Partij, die in het Servische parlement de absolute meerderheid heeft en waartoe ook president Milosevic behoort, heeft vorige week verklaard dat Macedonië in ieder geval deel moet uitmaken van een nieuw (door Servië beheerst) Joegoslavië. Deze uitspraak, die samenvalt met een mediacampagne waarin aandacht wordt gevraagd voor wat wordt genoemd de onderdrukking van Serviërs in Macedonië, bevestigt nog eens dat de Servische nationalisten streven naar incorporatie van Macedonië in een Groot-Servisch staatsverband. Zoals bekend heeft Macedonië zich onlangs soeverein verklaard en verzocht om internationale erkenning, vermoedelijk grotendeels uit vrees voor Servische politieke en economische dominantie.

De leider van de Moslim-partij in de Servische regio Sandzak, die onlangs een referendum heeft georganiseerd waarbij de Moslims in dit gebied zich uitspraken vóór autonomie, heeft vorige week opgeroepen tot de afscheiding van Sandzak van andere "volkeren", waarmee in de praktijk slechts Servië bedoeld kan zijn. Hij liet echter de mogelijkheid van latere vrijwillige associatie van Sandzak bij Servië open. Overigens herhaalde hij tevens dat de JNA door de Sandzak-moslims als een pro-Servische bezettingsmacht wordt gezien.

Een vertegenwoordiger van het overkoepelend orgaan van de politieke partijen van Albanese in Joegoslavië heeft voorgesteld dat een formele verandering in de grenzen van het land, of de erkenning van de onafhankelijkheid een of meer deelrepublieken, gevolgd wordt door een referendum onder alle Albanese over aansluiting van hun gebieden bij Albanië. Daarbij gaat het met name om de door Servië onderdrukte Albanese meerderheid in de voormalige autonome provincie Kosovo, maar ook om de Albanese minderheden in Montenegro en Macedonië. Het is zeer onwaarschijnlijk dat de regeringen van deze drie republieken aan deze suggestie gehoor zullen willen geven. Ook dient te worden afgewacht in hoeverre de Albanese regering, die een "soevereine republiek Kosovo" erkent en voortdurend aandacht vraagt voor de repressie van de Albanese in Kosovo, dit voorstel zal steunen.

Federale overheden/JNA

Er zijn aanwijzingen voor groeiende materieelproblemen bij de JNA. Als gevolg van het intensieve gebruik, gekoppeld aan ondeskundige behandeling en onderhoud van de uitrusting en problemen bij de aanvoer van reserve-onderdelen, zou met name een aantal vuurmonden verminderd inzetbaar zijn. Ook heeft de JNA, zoals reeds eerder gemeld, onder invloed van deze problemen recent zijn toevlucht genomen tot het opnieuw inzetten van uit de Tweede Wereldoorlog stammende T-34 tanks.

Het afgelopen weekeinde heeft overleg plaatsgehad tussen het door Servië gedomineerde romppresidium en de Servisch-nationalistische CGS van de JNA, Adzic. Hoewel geen mededelingen zijn gedaan over de besproken onderwerpen, zullen de strategische doelen van de JNA in de strijd tegen Kroatië, na de

eventuele erkenning van dat land door meerdere Europese landen, een belangrijk gespreksthema zijn geweest. Opmerkelijk is overigens dat het romppresidium feitelijk nog steeds optreedt als opperbevelhebber van de JNA. Deze functie is formeel voorbehouden aan het gehele presidium, dat echter zoals bekend door de tegenstellingen in Joegoslavië niet meer functioneert.

Dit weekeinde is bevestigd dat de JNA opgeroepen reservisten voortaan langer in dienst wil houden. In tegenstelling tot eerdere meldingen blijkt volgens de jongste berichten echter sprake van een verlenging van de termijn van 45 dagen tot vier (en niet zes) maanden. Tevens werd aangekondigd dat de dienstplicht wordt verlengd van een jaar tot (maximaal) 15 maanden. Zoals reeds eerder gesteld zijn deze maatregelen vermoedelijk het gevolg van personeelstekorten binnen de JNA, die samenhangen met het niet-opkomen van reservisten en deserties. Overigens zou de JNA door de personeelstekorten in toenemende mate gebruik maken van (Servische) vrijwilligers, die echter naar verluidt minder gedisciplineerd optreden dan de reguliere militairen. Volgens voormalige reservisten zijn het juist deze vrijwilligers (naar verluidt zo'n 5000 in getal) die zich veelal schuldig maken aan oorlogsmisdaden in Kroatië.

Conclusie/voorzicht

De gevechten in Kroatië zullen naar verwachting ook de komende periode op min of meer hetzelfde niveau worden voortgezet. Ondanks de verwachte komst van een kleine groep VN-waarnemers wijst niets erop dat de situatie in Kroatië de legering van een VN-vredesmacht in die republiek op korte termijn mogelijk zal maken. Afgewacht moet worden of de officiële erkenning van Kroatië [en Slovenië] door Duitsland en mogelijk andere EG-landen zal leiden tot een verheving van de gevechten en beëindiging van het vredesoverleg in EG-kader. Uitgesloten is dat zeker niet.

Hoewel met name de etnische spanningen in Servië lijken toe te nemen, zijn er geen aanwijzingen dat deze de Servische opstelling in de Joegoslavische crisis op korte termijn wezenlijk zullen beïnvloeden. Wel wordt van nationalistische zijde onderstreept dat ook de deelrepubliek Macedonië van een Groot-Servisch staatsverband deel zal moeten uitmaken.